

УДК 930.25:929

DOI 10.31654/2520-6966-2023-23F-109-299-309

Н. С. Подоляка

кандидат наук із соціальної комунікації, доцент кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
orcid.org/0000-0002-6136-1665
nadechdasum@gmail.com

Особовий фонд Плевако Миколи Антоновича у ЦДАМЛМ України як джерело досліджень регіональної культурної спадщини (на прикладі Сумщини)

У статті досліджується питання ресурсного потенціалу для подальших досліджень регіональної історико-культурної спадщини особового фонду українського вченого, громадського діяча, літературознавця і бібліографа Плевако Миколи Антоновича (1890–1941), що зберігається у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України. У результаті аналізу змісту особового архівного фонду було виокремлено наступні інформаційні блоки: автобіографії, біографічні довідки, зразки творів, серед яких оригінальні документи (автобіографії, вітальні адреси, спогади); фотографії, комплекти поштових листівок з зображенням українських письменників; документи та матеріали підготовчої роботи до видання «Словника українських письменників»; документи та матеріали підготовчої роботи до видання «Хрестоматії з української літератури»; приватне листування; матеріали службової та громадської діяльності окремих осіб.

Розглянуто основні науково-методологічні підходи до використання й дослідження джерел особового походження, а також зазначено їх особливості. Значну увагу приділено документам, що можуть розширити уявлення про життєвий і творчий шлях осіб, життя і діяльність яких отримали високе суспільне визнання, або громадян, чії документи мають цінну інформацію для суспільства.

Доведено, що найбільший інтерес можуть викликати матеріали для біографічних досліджень, оскільки саме ці документи відображають життєві позиції певної особи, розкривають її духовне життя чи певні побутові моменти. Безумовно цінним джерелом є документи, у яких подано докладний опис важливих історичних подій, що також стане гарним приводом для аналізу настроїв у суспільстві в певний час. Джерельну базу розширюють також документи, що надають можливість оцінити інтелектуальну спадщину визначних діячів України.

Оприлюднення документів з особового фонду Плевако М. А. розширить джерельну базу та дасть змогу для нових досліджень; результати роботи

з такими документами є цінними для відображення невідомої широкому загалу чи жителям ОТГ інформації; розглянуті матеріали по-новому репрезентують регіон. Проте варто враховувати й суб'єктивний характер таких документів.

Ключові слова: особовий архівний фонд, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, джерела, регіональна культурна спадщина, Сумщина.

Постановка проблеми. Актуальним питанням пізнання дійсності у контексті розвитку громад є відновлення правдивої історії окремих регіонів, увага до «персоніфікованої історії», або «мікроісторії». Саме цей напрямок двостороннього зв'язку дослідників-краєзнавців, науковців та громади може забезпечити архівний фонд, в тому числі особові фонди, оприлюднення яких відбувається нині на сторінках офіційних сайтів державних архівів. Інформаційний контент таких ресурсів допомагає змінити погляд мешканців громад на місцеву історію, актуалізувати факти, що виходять за межі регіонального значення, наситити інформаційний ресурс у загально інформативному просторі.

Більше 200 тисяч одиниць зберігання має сьогодні Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (далі ЦДАМЛМ України). Цей унікальний заклад поєднує в собі незвичну джерельну базу документів архівних, музейних та бібліотечні фонди. Чимала колекція ЦДАМЛМ України – це особові фонди, тобто документи про творчу, наукову, громадську діяльність, що утворилися впродовж життя окремих осіб (або сім'ї, роду), а також з особистих архівів визначних діячів.

Різні за походженням, хронологією та характером, а також змістом, рукописні документи (власне рукописи, рукописні твори, книги, особисті архіви) відомих діячів культури та мистецтв містять біографічні відомості, листування, творчі доробки, документи службової діяльності представників різних галузей науки і культури України, що є цінним матеріалом для подальших розвідок і створення наукових публікацій та наукових праць.

Репрезентація важливих документів із фондів архіву-музею дає змогу прослідкувати життєвий шлях окремих особистостей, визначити етапи їх діяльності та внесок в загальноісторичні процеси, що відбувалися у певний проміжок часу.

Стан розробки проблеми. З досліджень, що звертають увагу на питанні особових архівних фондів як джерела цінної інформації про окремих особливо значимих в історії та культурі як України, так і

регіонів постатей, зазначимо публікації таких популяризаторів спадщини, як І. Розман [1], В. Патик [2], А. Чуткий [3], О. Колобов [4] та десятки інших учених.

Окремо розглядає особовий архівний фонд М. Плевако у зібранні Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського дослідник Л. Матвійчук [5].

До вивчення складу фондів архівних установ, які збирають особливо цінні артефакти з особових фондів, долучаються і практики, зокрема маємо на увазі праці М. Палієнка, Г. Папакіна, І. Матяш, Ю. Сінкевича, В. Павлова, С. Седих та інших учених.

Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, що торкаються означеної теми, особливим завданням дослідників в умовах розвитку місцевого самоврядування та реформи територіальних громад (далі ТГ) є створити й поглибити інформаційну базу про митців чи об'єкти історико-культурної спадщини регіону через документи архівів, а також створити умови для різних культурно-освітніх проектів з популяризації населених пунктів нашої держави.

Мета дослідження – проаналізувати документи з особового фонду Плевако М. А., що зберігаються в ЦДАМЛМ України на наявність джерельної бази для досліджень регіональної історії.

Об'єктом дослідження є особовий фонд українського літературознавця і бібліографа.

Предмет дослідження – документи, які репрезентують історичну спадщину регіону, зокрема Сумську область.

Методи дослідження. У процесі нашого дослідження використано метод аналізу, оскільки він є інформаційною базою формування висновків щодо наявних даних в ЦДАМЛМ. Метод синтезу допомагає узагальнити різні компоненти об'єкта дослідження і об'єднати їх в єдине ціле, сформуванню уявлення про особливості історико-культурної спадщини регіону Використовуються також загальнонаукові методи індукції та дедукції, що формують науково-теоретичну систему як сукупність поглядів, фактів, ідей та пояснюють явища матеріального чи духовного світів, слугують ви-хідною основою для нових суджень й наукових досліджень. Історичний метод враховує дані певних хронологічних періодів при вивченні конкретних персоналій, історичних процесів і явищ.

Результати й обговорення. Діяльність Миколи Антоновича Плевако (1890–1941) розглянута в багатьох публікаціях, у тому числі довідниках та енциклопедіях [6]. Визначна особистість, літературознавець і бібліограф, укладач багатьох збірників і читанок, автор навчальних посібників і науково-популярних праць, у буремні роки

становлення української державності – директор Першої української гімназії імені Б. Грінченка, завідувач курсів для вчителів Харківщини, пізніше – викладач Кам'янець-Подільського державного українського університету та інших університетів, професор, член Кам'янець-Подільського бібліотечного товариства, постійний співробітник Історико-філологічного відділення ВУАН і постійний штатний співробітник Комісії для видавання пам'яток новітнього українського письменства (1919–1922), дійсний член Інституту Шевченка (а нині – Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України). Безпідставно звинувачений в українському націоналізмі, а 17 травня 1938 року заарештований. Життя його обірвалося трагічно на засланні 11 квітня 1941 року в с. Вишнівці Акмолінської (тепер Ціліноградської) області. Реабілітований в 1962 році.

Інформація, що міститься в документах особового походження в ЦАМЛМ України, з одного боку, дає уявлення про стан суспільства і власне місце особи в цьому суспільстві, а з другого – дозволяє відобразити історичний процес через суб'єктивне сприйняття особистістю. Саме індивідуальність особи – історія її розвитку, виражена в подіях, вчинках, намірах, уподобаннях, поглядах та отриманих результатах, дає змогу побачити її як учасника певного відрізка суспільного життя, виявити ті особливості, які несуть у собі «дух часу».

Загалом фонд Плевако М. А. складається з 373-х справ і трьох описів. Це рукописи автора, листування, чернетки до творів, передмов, вступних статей, спогади, фотографії, рецензії до творів.

Звернімося до документів, які репрезентують регіональну історію. Для регіональної історії Сумщини у фонді Плевако М. А. важливими є автобіографії, біографічні довідки, зразки творів уродженців краю, чи тих, чиї імена пов'язані з цією територією. Зокрема, маємо на увазі прізвища Остапа Вишні, Я. А. Мамонтова, А. С. Паніва. Тут також зібрані біографічні та бібліографічні відомості, зразки творів М. М. Петренка, М. О. Шрамченка та ін. Є багато творів у авторських записах.

Яким чином ці документи потрапили до архіву? Ці біографічні довідки були надіслані особисто кожним письменником, хто отримав лист від М. А. Плевако, або написані самим М. А. Плевако, як відповідь на запит про біографічні та бібліографічні дані для підготовки найважливіших праць – «Словника українських письменників», «Хрестоматії нової української літератури» й створення картотеки.

Приватне листування – найбільш поширене джерело особового походження. Як і щоденники та записні книжки воно має інтимний характер, що зближує ці різновиди особових джерел.

У справі 11 фонду 271 ЦДАМЛМ України зібрано картотеку бібліографії українських письменників, які увійшли до вищеназваного словника [7], а в справі 12 знаходимо лист-звернення до українських письменників, у яких відомий бібліограф просить надсилати біографічні дані, зразки творів та інші матеріали [8].

«Готуючи до друку «Словник українських письменників» прошу вас не одмовити подати мені біографічні й бібліографічні відомості про себе для цього словника. В словнику мають бути вміщені найдокладніші біографії й бібліографія всіх українських письменників від найдавнішої пори аж до нашого часу, зокрема й наперед усього письменників ХІХ й ХХ століть. Потрібні відомості не лише про поетів, повістярів і драматургів. А також і про перекладачів, авторів літературних і літ.-публіцистичних фейлетонів та кореспонденцій, кіно-сценаріїв, інсценіровок і т. ін., як рівно ж істориків літератури, критиків, журналістів, авторів праць з теорії літератури, літературних і театральних рецензентів, мемуаристів і т. ін. (також видавців журналів і газет, редакторів і інших робітників пера», – писав у зверненні до письменників М. Плевако [9]. На запит у створенні унікального словника відгукнулося більше сотні письменників, які надіслали у відповідь біографічні дані та бібліографію опублікованих праць.

Біографічні матеріали містять оригінальні документи: свідоцтва, автобіографії, вітальні адреси, спогади.

Зупинимося детальніше на розгляді окремих справ фонду. Так у справі 40 фонду зберігаються рукописні матеріали до біографії Остапа Вишні з переліком виданих книг, написані М. А. Плевако особисто. Загалом 8 аркушів, датованих кінцем 1920-х років. І хоча творчість письменника висвітлена в достатній мірі у різних наукових працях, підручниках і посібниках – є дещо, що становить інтерес для дослідників, фондоутворювачів, музеєзнавців. Зокрема, у справі згадується робота над художнім оформленням творів письменника. Такі цитування, або ж копії з архівного документу, можуть стати в нагоді при дизайні експозицій музейних кімнат, у яких зберігаються оригінали перших видань творів, а конкретніше Народного літературно-меморіального музею Остапа Вишні в с. Грунь.

Наведемо приклад. «На обкладинці одного з видань нашого найпопулярнішого сучасного фейлетоніста Остапа Вишні (Книгоспілка, 1928 р.) намальовано рамці, скомбіновані з найрізноманітніших речей: селянин і селянка, рахівниця, свиня, морква, друкарська машинка, гарбуз, макітра, що торче, чорнильниця, перев'язана купа справ, книжки. Чи не хотів художник символізувати розмаїтість тем фейлетонів Остапа Вишні на основі селянської етики і селянського побуту?

Дійсно, діапазон тематики Остапа Вишні значний: сільське життя, кооперація, антирелігійні мотиви, радянське чиновництво, вчительство, кримсько-курортні настрої, українізація, театр, літературні угруповання, нарешті життя закордонне, – всюди накіне спостережливим оком талановитий гуморист» [10]. Далі подано короткий літературознавчий огляд праць письменника. Очевидно, що бібліографія публікацій складалася пізніше, бо колір чорнила, яким писалася довідка і список праць відрізняються.

Справа 113 фонду містить автобіографію, бібліографічні відомості, оригінали творів «Бурьослав», «Вікно в зад», «Під золотистою аркою», «Рідний шум», «Смерть друга», «Чорний човен», супровідні листи, авторські рукописи відомого драматурга, поета, педагога й історика, уродженця Сумщини Якова Андрійовича Мамонтова [11]. Лист до М. А. Плевака датований 8 липня 1928 року з х. Стріличний, що на батьківщині драматурга. У ньому автор намагається дати пораду, які ж з його творів мають увійти до класичної хрестоматії з української літератури. Оригінал автобіографії письменника також наявний у фонді ЦДАМЛМ України [12].

Розглянемо також справу 134 з особового фонду М. А. Плевака. Тут зібрано біографічні та бібліографічні відомості, стаття Тесленко О. «Андрій Панів», оригінальні твори «Наймит», «Процання», оповідання «Село», «З плугом», «Літо», вірші «Осінь», «Селянка», інші, матеріали до «Хрестоматії нової української літератури» про журналіста, поета і перекладача, уродженця с. Проруб Харківської губернії (нині в складі м. Білопілля Сумської області) Паніва Андрія Степановича [13]. Загалом 14 аркушів рукописів. Аркуші з бібліографією друковані, вже з опублікованого. На окремих – рукою М. Плевака чорнилом виведені примітки, доповнення. Аркуші з творами є частково з надрукованих сторінок з книг, частково – рукописи.

Найцікавішим документом є стаття О. Тесленко, у якій він яскраво змальовує образ А. Паніва, характеризуючи його творчість і його самого, як людину скромну, але багатогранну. «У тому що вони [деякі письменники. Прим. авт.] скромні. і тому що багатогранні, а найбільше через свою щирість беручість до всякої громадської роботи, вони часто бувають позбавлені можливості сконцентрувати свою енергію на чомусь одному, не можуть до кінця, як цього вимагає справа, специфікувати свою увагу на здібності в якійсь одній галузі діяльності. До таких людей належить і Андрій Панів», – пише О. Тесленко [14]. Тут же лунає і критика творів: «Томущо Панів ревниво додержується плужанського уславлення і теми його вузькі...» [15]. Одночасно ж автор критичного нарису робить висновок: «Щодо

дальших письменницьких перспектив Панова, то тут тяжко щось певне говорити. Бо не настільки він себе з художнього боку виявив. Не настільки виразно еволюціонував, аби можна було яскраво накреслити ті основні лінії розвитку, що визначають напрямок його художнього поступу» [16]. Нарис О. Тесленка може стати родзинкою у підготовці краєзнавчих видань, публікацій місцевих електронних ресурсів чи більш детальних наукових розвідок.

Доля письменника Андрія Паніва склалася трагічно. Його звинуватили у причетності до терористичних груп. Справу сфабриковано, а самого громадського діяча страчено 3 листопада 1937 року. Отже, це ім'я тривалий час замовчувалося й не можна сказати, що і нині його життєвий шлях достатньо досліджений. А тому будь-які документи, що збереглися до нашого часу можуть стати основою для музейних кімнат чи окремих стендів, для написання повноцінної біографії поета, вшанування його пам'яті.

У справі 221 зберігається рукописний аркуш (написаний рукою Плевако М. А. ?) з уривком з перекладу з німецької балади Гете І., зроблений уродженцем Сумщини, відомим літературознавцем, письменником і видавцем П. О. Кулішем. Цей документ мало знаний і в науковій спільноті не оприлюднений [17]. До речі, вже достатньо поширене в різних біографічних виданнях фото П. О. Куліша також зберігається в архівному фонді М. А. Плевако [18]. У цій же колекції фотографій також є графічне зображення історика М. О. Маркевича.

Не менш цікавими є документи справи 232, які містять біографічні та бібліографічні відомості, вірші «Вечір», «Весна», «Небо», «Недуг», «Смута» та інші поета Харківської школи романтиків, чие ім'я пов'язане з м. Лебедин, що на Сумщині Михайла Миколайовича Петренка [19]. Це 10 аркушів з надрукованих видань, машинописні аркуші з віршами та рукописні – з примітками до бібліографії.

Ім'я Миколи Олексійовича Шрамченка частіш за все згадують у зв'язку з його історичними публікаціями про Глухів і Вороніж, що на Сумщині. Збереглося дуже мало відомостей про нього: викладав в гімназіях Києва, був пов'язаний з Азербайджаном, у містечку Вороніж (нині Сумська область) мав цінну бібліотеку, захоплювався живописом. У 1910 р. вийшла публікація М. Шрамченка в газеті «Черниговское слово», яка мала назву «Из прошлого г. Глухова». Ним же було створено рукопис про історію літописного Воронежа. Ряд історичних документів опублікував під псевдонімом в журналі «Київська старовина». Як перекладач і письменник він менш знаний. Біографічні відомості та бібліографію праць збережено в справі 224 фонду М. А. Плевако [20].

Мають цінність для дослідників також біографічні відомості, бібліографія творів письменника Г. В. Михайличенка [21].

Справи фонду М. А. Плевако містять також унікальні фотографії, зокрема уродженця Сумщини, відомого письменника М. Г. Хвильового. Це прижиттєве фото та його ж фото в труні [22].

Комплекти поштових листівок із зображенням українських письменників є також важливим джерелом для доповнення біографічних довідок. У цьому зібранні з-поміж фото є зображення П. О. Куліша, Я. О. Щоголіва [23]. А серія закладок для книг та листівок «Українські радянські письменники» містить фото та бібліографію творів Я. А. Мамонтова, А. С. Паніва, М. Г. Хвильового [24].

Фонд документів особового походження є цінним джерелом для вивчення спадщини місцевих письменників. Дослідження цього ресурсу дає можливість ширше розкрити внесок літераторів в українську культуру, історію, та дозволить дослідникам, науковцям доторкнутися до цієї спадщини.

Інформаційний контент особового фонду архіву М. А. Плевако персоналізовано відображає певні історико-культурні процеси, що відбуваються в окремо взятому регіоні, а тому потребує від дослідників історичної спадщини особливих зусиль із його актуалізації. Кожен документ із таких зібрань є цінним джерелом вивчення місцевої історії і предметом гордості краю.

Особові документи надають достовірності науковим дослідженням, згуртовують населення навколо спільних цінностей. Із огляду на це, надзвичайної ваги набуває популяризація особових фондів, сформованих із документів про визначних земляків краю. У цьому нині є великі запити громад.

Література

1. Розман І. Матеріали особових фондів архівів і бібліотек України як джерело дослідження педагогічних персоналій. Історико-педагогічний альманах. 2018. № 1. С. 8–12.

2. Патик В. (2020) Особові архівні фонди як джерело біографічної інформації (за архівними матеріалами інституту архівознавства НБУВ). *Українська біографістика*. Вип. 20. С. 299–310.

3. Чуткий А. Вітчизняні архіви як цінне джерело інформації з національної історії. Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання: збірка наукових праць / відп.ред.Тюрменко І. І. Тернопіль : Бескиди, 2017. С. 202–205.

4. Колобов О.О. (1999) Значення фондів особового походження для історико-бібліографічних досліджень. *Українська бібліографістика*. № 2. С. 201–212.

5. Матвійчук Л. О. (2007) Біобібліографічні матеріали з історії української літератури в особовому архівному фонді Миколи Плевака (1890–1941)

в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Рукописна та книжкова спадщина України*. Вип. 12. С. 93–101.

6. Микола А. Плевако. Статті, розвідки й біобібліографічні матеріали / Укр. Вільна Акад. наук у США; ред. Г.О. Костюк. Нью-Йорк, Париж, 1961. 808 с.

7. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (далі ЦДАМЛМ України), Ф. 271, оп. 1., спр.11.

8. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 1., спр.12, арк. 1–2.

9. Там само.

10. Там само, спр.40, арк. 1.

11. Там само, спр.113, арк. 1–16.

12. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 2., спр.12, арк. 1.

13. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 1., спр.134, 14 арк.

14. Там само, арк. 2–3.

15. Там само.

16. Там само.

17. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 1., спр.221, арк. 1.

18. Там само, спр.300, арк.7–8.

19. Там само, спр.232, арк. 1–10.

20. Там само, спр.244, арк. 1–6.

21. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 3., спр.15, арк. 1–26.

22. ЦДАМЛМ України, Ф. 271, оп. 1., спр.301, арк. 1–3.

23. Там само, арк. 31–34, 61–62.

24. Там само, спр.310, арк. 27, 29, 45.

References

1. Rozman, I. (2018). *Materialy osobovykh fondiv arkhiviv i bibliotek Ukrainy yak dzherelo doslidzhennya pedahohichnykh personaliy* [The materials of personal funds of archives and libraries of Ukraine as a source for the investigation of pedagogical personalities]. *Istoryko-pedahohichnyy al'manakh – Historical-pedagogical almanac*. 2018. № 1. P. 8–12. [in Ukrainian]

2. Patyk, V. (2020) *Osobovi arkhivni fondy yak dzherelo biohrafichnoyi informatsiyi (za arkhivnymi materialamy instytutu arkhivoznavstva NBUV)* [Personal funds as a source of biographical information (on the archives of Archives Studies Institute)]. *Ukrayins'ka biohrafistyka - Ukrainian Biographical Studies*. Iss. 20. P. 299–310. [in Ukrainian]

3. Chutky, A. (2017). *Vitchyznyani arkhivy yak tsinne dzherelo informatsiyi z natsional'noyi istoriyi*. [National Archives as a Valuable Source of Information in National History]. *Istoryko-kul'turna spadshchyna: zberezhennya, dostup, vykorystannya: zbirka naukovykh prats' - Historical Cultural Heritage: Preservation, Access, Usage: Collection of Scientific Papers*. Ternopil: Beskydy. P. 202–205. [in Ukrainian]

4. Kolobov, O.O. (1999) *Znachennya fondiv osobovoho pokhodzhennya dlya istoryko-bibliohrafichnykh doslidzen'* [The Role of Funds of Personal Origin for Historical-Biographical Investigations]. *Ukrayins'ka bibliohrafistyka - Ukrainian Biographical Studies*. № 2. P. 201–212. [in Ukrainian]

5. Matviychuk L.O. (2007) *Biobibliografichni materialy z istoriyi ukrayins'koyi literatury v osobovomu arkhivnomu fondi Mykoly Plevaka (1890–1941) v Instytuti rukopysu Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny imeni V. I. Vernads'koho* [Biobibliographical Materials in Ukrainian Literature History in the Personal Archive Fund Of Mykola Plevako (1890–1941) in the Institute of Manuscripts Of V.I. Vernadkyi National Library of Ukraine]. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrayiny – Manuscript and Books Heritage of Ukraine*. Iss 12. P. 93–101. [in Ukrainian]

6. Plevako, Mykola A. (1961). *Statti, rozvidky y biobibliografichni materialy* [Articles, Investigations and biobibliographical materials]. New-York, Paris. 808 p. [in Ukrainian]

7. *Tsentral'nyy derzhavnyy arkhiv-muzey literatury i mystetstva Ukrayiny* [Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine], F. 271, op. 1. file 11.

8. Ibid., F. 271, op. 1, file 12, sheet 1–2.

9. Ibid.

10. Ibid, file.40, sheet. 1.

11. Ibid, file113, sheet. 1–16.

12. Ibid, F. 271, op. 2., file 12, sheet 1.

13. Ibid, F. 271, op. 1., file 134, 14 sheet.

14. Ibid, sheet 2–3.

15. Ibid.

16. Ibid.

17. Ibid, F. 271, op. 1., file 221, sheet 1.

18. Ibid, file 300, sheet.7–8.

19. Ibid, file 232, sheet 1–10.

20. Ibid, file 244, sheet 1–6.

21. Ibid, F. 271, op. 3., file 15, sheet 1–26.

22. Ibid, F. 271, op. 1., file 301, sheet 1–3.

23. Ibid, sheet 31–34, 61–62.

24. Ibid file 310, sheet 27, 29, 45.

N. S. Podolyaka

Ph.D. in Social Communications, Department of Literature, Methods of Its Teaching, History of Culture and Journalism of Mykola Gogol Nizhyn State University
orcid.org/0000-0002-6136-1665
nadechdasum@gmail.com

Mykola Antonovych Plevako's Personal Fund at the Ukrainian National Academy of Medical Sciences as a Source of Regional Cultural Heritage Research (on the Example of Sumy Oblast)

The article examines the issue of resource potential for further research of the regional historical and cultural heritage of the personal fund of the Ukrainian scientist, public figure, literary critic and bibliographer Plevako Mykola Antonovych (1890–1941), which is kept in the Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine. As a result of the analysis of the content of the personal archival fund, the following information blocks were singled out: autobiographies, biographical notes, samples of works, including original documents

(autobiographies, congratulatory addresses, memories); photographs, sets of postcards with images of Ukrainian writers; documents and materials of preparatory work for the publication of «Dictionary of Ukrainian Writers»; documents and materials of preparatory work for the publication of «Textbooks of Ukrainian Literature»; private correspondence; materials of official and public activities of individuals.

The main scientific and methodological approaches to the use and research of sources of personal origin are considered, and their features are also indicated. Considerable attention is paid to documents that can expand the understanding of the life and creative path of persons whose lives and activities have received high social recognition, or citizens whose documents have valuable information for society.

It has been proven that materials for biographical research can cause the greatest interest, since these documents reflect the life positions of a certain person, reveal his spiritual life or certain everyday moments. Documents that provide a detailed description of important historical events are definitely a valuable source, which will also be a good reason to analyze the mood in society at a certain time. The source base is also expanded by documents that provide an opportunity to assess the intellectual heritage of prominent figures of Ukraine.

The publication of documents from the personal fund of M. A. Plevako expands the source base and provides an opportunity for new research; the results of working with such documents are valuable for displaying information unknown to the general public or local residents; the considered materials represent the region in a new way. However, the subjective nature of such documents should also be taken into account.

Keywords: *personal archival fund, Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine, sources, regional cultural heritage, Sumy region.*